

Történelmi küldetés

„A Szovjetunió múltja nagy történelmi tanulság, jelene követendő példa, jövője ragyogó ígért a világ népe számára.”
(Kádár János)

December 30-án lesz hatvan éve, hogy a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége létrejött. A Szovjetunió fennállásának 60. évfordulója jelentős esemény a szovjet nép életében: a hat évtizedes út az SZKP lenini nemzetiségi politikájának érvényesülését, győzelmét, a szocializmus történelmi vívmányait bizonyítja.

A napokban Budapesten, a Magyar Néphadsereg Művelődési Házában megnyílt a Szovjetunió hatvan évét bemutató kiállítás, amely a szovjet nép forradalmi küzdelmét, a fejlett szocialista társadalom felépítését dokumentálja, nyomon követve valamennyi köztársaság gazdasági, társadalmi fejlődését.

Több mint fél évszázad alatt a Szovjetunió erős ipari hatalommá nőtt, mezőgazdasága magas színvonalon gépesített, világviszonylatban élen jár a tudomány, a kultúra eredményeivel. A gazdasági építómunkában kimagasló sikereket ért el az ország: 1949-től napjainkig több

mint tízszeresére növekedett a nemzeti jövedelem, a külkereskedelmi forgalom 1970-ben 20 milliárd rubel, 1980-ban 67 milliárd rubel volt.

A történelmi korszakot felölelő kiállítás első táblái a Nagy Októberi Szocialista Forradalom napjait idézik. „Minden forradalom csak akkor ér valamit, ha meg tudja védeni magát” — olvashatjuk a lenini idézetet a Vörös Hadsereg megalakulásáról készült táblákkal. A dokumentumgyűjtemény a szovjet hatalom győzelméért harcoló magyar internacionalistákról is őriz képeket.

A fiatal szovjet állam hősi harcát ábrázolják a Nagy Honvédő Háború archív fotói. „Mindent a frontért, mindent a győzelemért!” — A Szovjetunió népei egy emberként fogtak össze a haza védelmében. Gépkarabély, öntöltő pisztoly, kézigranátók, rohamsisak, legénységi gimnasztjorka, pilótka... az üvegvitrinekbe kiállított fegyverek, hadifelszerelések, ruhák nem múzeumi tárgyként hatnak a szemlélőre, inkább mementóként, figyelemzést arra, hogy milyen sok áldozatot kellett hozni a békéért. „Egyetlen nép számára sincs

lényegesebb, fontosabb kérdés, mint a béke megőrzése, mint minden ember legfőbb jogának, az élethez való jognak a biztosítása” — az SZKP XXVI. kongresszusának határozatából idézett sorok az egész világnak szólnak. A táblák a Szovjetunió fegyveres erőit mutatja be, majd a következő táblához lépve, testvéri hadseregeink fegyverbarátságát illusztrálják a fotók. A két nép fiainak barátsága szilárd és megbonthatatlan: bármikor készek a haza, a szocializmus, a béke megvédésére.

A testvéri kapcsolat többirányú: együttműködésünk a tudományos, a műszaki, egészségügyi, oktatási stb. kutatómunkában, a kultúra területén, ipari, mezőgazdasági, kereskedelmi kapcsolataink, mindennek számos példáját tárja elénk a kiállítás.

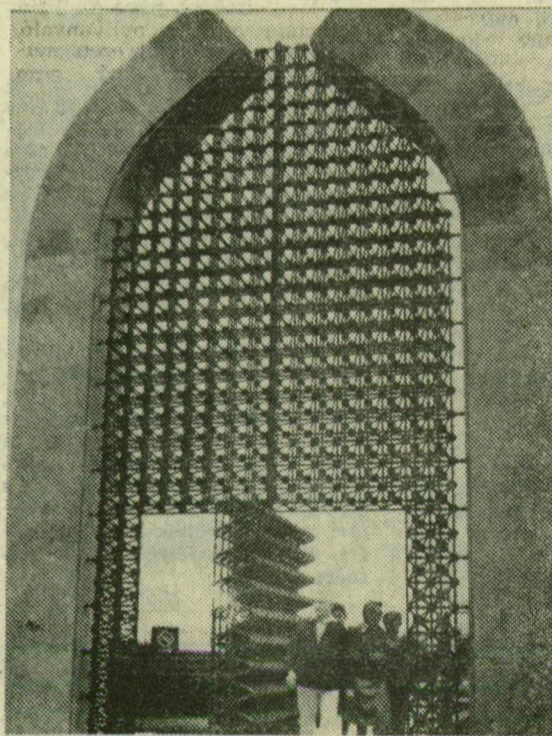
A Szovjetunió hazánk és a többi szocialista ország közös és nemzeti érdekeivel összhangban mindig megtesz, hogy biztossá a szocialista közösség előrehaladását. A magyar nép méltón megemlékezik a szovjet állam létrejöttének 60. évfordulójáról, köszöntve a szovjet népet, amely becsülettel teljesíti forradalmi és történelmi küldetését a békéért, a függetlenségéért, a népek szabadságáért.

H. A.

Képek az emlékparkból

Szabad a bejárás a mohácsi történelmi emlékparkba. A mintegy 160 méter átmérőjű, sövénnyel és fiatal erdővel övezett körtér közepén domborul a haza védelmében 1526. augusztus 29-én elesettek tömegsírja. Körülötte a ferdén és egyenesen álló kopjafák íajgató sebesülteket, gyászba roskadó asszonyokat, vesztett reményeket, vicsorgó janicsárokat, összeomló örheleveket szimbolizálnak. II. Szulejmán oszlopát levágott magyar felek „ékesítik”. főt a szultán faarca mered a semmibe. A bejárati hatalmas díszkapun át immár öt éve — a megnyitása óta — zarándokolnak ide a mai magyarok, hogy kegyelüket leróva, tanulságokat vonjanak le a múltból, és tanulják becsülni a jelent.

(MOLNÁR JÓZSEF FELVÉTELEI)

A szegedi Pilvax

Juhász Gyula nevezte így a ma Fekete-háznak ismert épületet, amely az elmúlt idő alatt széles körű kultur- és társadalmi misz-sziót is töltött be. Itt működött a kezdeti időkben a belvárosi kaszinó, amely programjában és küldetésében a szabadságharc utáni elnyomás ellenpólusa volt. Két-éven át, még a tized években itt tartotta összejöveteleit a Munkásoktestület, a különböző korai szakszervezeti mozgalmaknak is otthonául szolgált. Az Oszirórszás forradalom szegedi Nemzeti Tanácsa is itt alakult meg, 1918 októberében. Utóbb a múzeum helytörténeti stábjába kapott egy részében helyet. E néhány tény is igazolja, hogy a Fekete-ház, amelyet Mayer Ferdinánd (1813—1903) gazdag vaskereskedő építtetett magának és családjának, valóban a forradalmi lelkülétű ifjaknak, törekvéseknek adott otthont évtizedeken keresztül. Igazán nevezhetjük szegedi Pilvaxnak.

A Fekete-ház ugyanakkor Szeged második legcsodálatosabb épülete, s terveit a romantika legjobb hazai alkotói, Gerster Károly és Feszl Frigyes készítették. Feszl Frigyes legnevesebb alkotása, egyben a hazai romantikus építészet legtisztább gyöngyszeme, a pesti Vigadó, amely ma már ismét nagyszerűségében tündöklök a Duna-parton. A romantikus, de az angol neogótika jegyeit is magán hordozó épületet Kovács István, ahogy magát nevezte, a „szegény porfiú” építette mind a tervezők, mind a tulajdonos legnagyobb meglepésére. Építészettörténeti értéke a városban egyedülálló, és szubjektív hatáskeltésében közvetlen a Reök-palota (a szegedi száj szerint; „lófara-ház”) után következik. Erősen tagolt homlokzatával figyelmet kelt. Sarokerkélye városképi jelentőségű, annál is inkább, mert hazánkban nincs is párja, legfeljebb Angliában. Ez az épület ad a Kelemen utca eme szakaszának olyan esztétikai

nyugalmat, amely egyben ki is emelkedik a vele szembeni ház-sor adta képből. Az épületek közötti érvényesülése mindenképpen egyedülálló. A Somogyi utcai főhomlokzata gálansabb, így a sarokerkély élményt nyújtó hatása innen dominánsabb. Az épület fennköltségét a „fiatornyok” csak fokozzák, és ezek a bástyaszerű kiképzésekben oldódnak fél igazán. A főparkány feletti vak kőrácsok egymásutánisága az egész épületen körbefut, de a főhomlokzaton és a sarokerkélyen leggazdagabb. A vízszintes záródású ablakok kiképzésük, itt is alkalmazott vak kőrácsok, a kivitelezéstechnika legjobb megvalósítása a szegedi mestertől, és az építészek részéről igen ihletett alkotás. Az emeleti ablakoknál már változik az ornamentika. A földszinti nyílások csúcsíves záródásúak, és külön hangsúlyt kap a főbejárat azzal, hogy csúcsíve nyomottabb kiképzésű. A fölötté levő ablakok, és a hármas ablak közül a középső magasabb, alatta levő bejáratot így is hangsúlyozva. A főhomlokzatot az itt kiképzett vak kőrácsok tovább hangsúlyozzák, gazdagítják. A legfelső, lépcsőzetes oromfal csúcsíves és szintén vak kőrácsos. A zárt sarokerkély csúcsíves ablakai szintén ámulatbaejtők, és a falfelületet szinte beborítják a vak kőrácsok. A fölötté levő padlásablakok kiképzése méltó az egész alkotáshoz. A sarokerkély toronysisakja nyolcszögletű, amely talán a gótika szigorú elve szerint lehetne magasabb, feltörekvőbb. A kapu feletti szalagszöveg szerint is, „Építettetett 1857-ben”.

Az épület a tizenkét és fél évtized alatt többször került felújításra, az első komolyabbra 1920-ban, majd centenáriumián, az ötvenes évek végén, azt követően a hetvenes években, s most ismét a jövő restaurálására vár ez a műemlék. Vigyáznunk kell rá!
BÁTYAI JENŐ

Andrássy Lajos versei

„Utánvétél”

Piacnapon a posta késve járhat újabb hazámba óhazámból...
Borívó édes cimborámtól halálának ötödik fordulóján verses-kötetet kaptam — ámde e verseket az élő nem közölte az élőtől hát nem közölték fiókba csapva szüzen ott ragadt a sok üres papír között — a fénvre valami fürkész-lény cibálta ki s mint cimborám szépmíves kékei' ím felmutatja — ünnepele Öt holtában immár — részük ismerős se jobb se rosszabb mint a többi volt még éltében kelendő szülőltie másrésztük forgács gondolat-darab eszmeftutam a sors-szimfóniához mindenképp csonka — ámde úgy igaz a költőé ki élt... Öröm öröm hogy lett hozzá: mert volt is már közöm. S mert elgondolom: vélem is megeshet hogy tévedésből egyszer mélyre ás fiókiaimban kíváncsi tudor napfényre löki hallgatásomat leintem még időben — ne tegye! Én életemben eldaloltam mindent és titkokat magammal sem viszek amit nem mondtam: már nem is akartam s nem vállalom az elszórt fecniket így hátramaradt torzóim tagadva kérem: nem kérem teriesztésüket!

Hallgatag őseimhez

Nem volt az jó, hogy így elmentetek...
Már hullott hó és jégeső is verte. Nap égette már — hánvszor is?! — a kertre: vihar csapott, az érdes sírkeretre a foglalatra, mely gödörbe zárt elhallgatott szót, nemmondott imát. titkokat, miket el s levittetek, nem vol az jó, hogy így elmentetek!

Nem volt az jó, hogy így elmentetek: magatokról egy biztos szó se szólva mesét se úgy, hogy: mintha mese volna loboion benne mécsa a valónak, hogy biztos lenne: honnan mért, mivére föltettek, s iöttem épen e vidékre? — útjelzőnek, vagy venyige-karónak. Nem volt az jó, hogy így elmentetek.